

Hva er sannhet?

Et undervisningsopplegg for Holbergprisen i skolen.

Undervisningsopplegget fordrer elevene til å bli nysgjerrig på hva som er sant, og hvordan noe blir en sannhet, og hvilken rolle forskning har i denne prosessen. Elevene blir utfordret til å forske selv, og reflektere over sannheten i sitt forskningsprosjekt.

Av: Olaug Lundaløkk og Trude Anshuslaug,
Oppdal videregående skole

Rammer for opplegget

Opplegget ble gjennomført for VG2 studienspesialisering i fagene norsk og historie. Elevgruppen besto av ei klasse på 34 elever, deriblant noen minoritetsspråklige elever. Det var to lærere involvert i prosjektet. Vi brukte både ordinære timer i begge fagene og fagdager til prosjektet samt at elevene hadde en del hjemmearbeid.

Organisering

Vårt fokus i prosjektet var å skape engasjement og mestringfølelse hos elevene. Målet var at alle elevene i klassen skulle levere et fullstendig prosjekt. Prosjektet startet og avsluttet med en spørreundersøkelse som fikk frem elevenes tanke om sannhet (se Vedlegg 1). Elevene fikk velge om de ville jobbe individuelt eller i par. De aller fleste elevene valgte å jobbe individuelt.

Elevene hadde ved flere anledninger medelevvurdering på prosjektene sine. Elevene jobbet i Onenote og fikk løpende tilbakemeldinger fra lærerne i arbeidsdokumentet deres. Forskerkontakten hadde tilgang til samme Onenote.

Valg av tema og problemstilling

Målet til Holbergprisen i skolen er "å stimulere barnogungetil å bli interessert i humaniora, samfunnsfag, juss og teologi" (Holbergprisen.no). Dette målet har vi brukt som utgangspunkt for vår vinkling på prosjektet. Vi ville skape engasjement og interesse hos elevene, og la dem få utforske hva sannhet er for dem. Derfor ble det naturlig at elevene fikk velge tema og problemstilling for oppgaven selv. Elevene ble presentert for en rekke forslag til hva de kunne forske på, men valgte i stor grad dette selv.

Når elever får velge selv hvilke tema de skal forske på, legger vi til rette for indre motivasjon og mestringfølelse. Det skaper også et sterkere eierforhold til prosjektet, og gjør at elevene lettere har mulighet og lyst til å fullføre prosjektet.

Vurdering av prosjektet

Elevene fikk vurdering i norsk og et av de andre fagene de eventuelt valgte å bruke i sitt prosjekt. Elevene valgte selv ut aktuelle læreplanmål de ble vurdert etter, og som dannet grunnlag for innholdet i prosjektet. Prosjektet resulterte i en muntlig vurdering og en skriftlig vurdering i norsk, og eventuelt ei skriftlig vurdering i det andre faget. Elevene valgte kompetansemål fra andre fag som historie, psykologi og sosiologi og sosialantropologi. Underveisvurderingen besto av framovermelding på alle utkast og underveisarbeid, samt muntlige tilbakemeldinger og samtaler (ved både lærere og forskerkontakt).

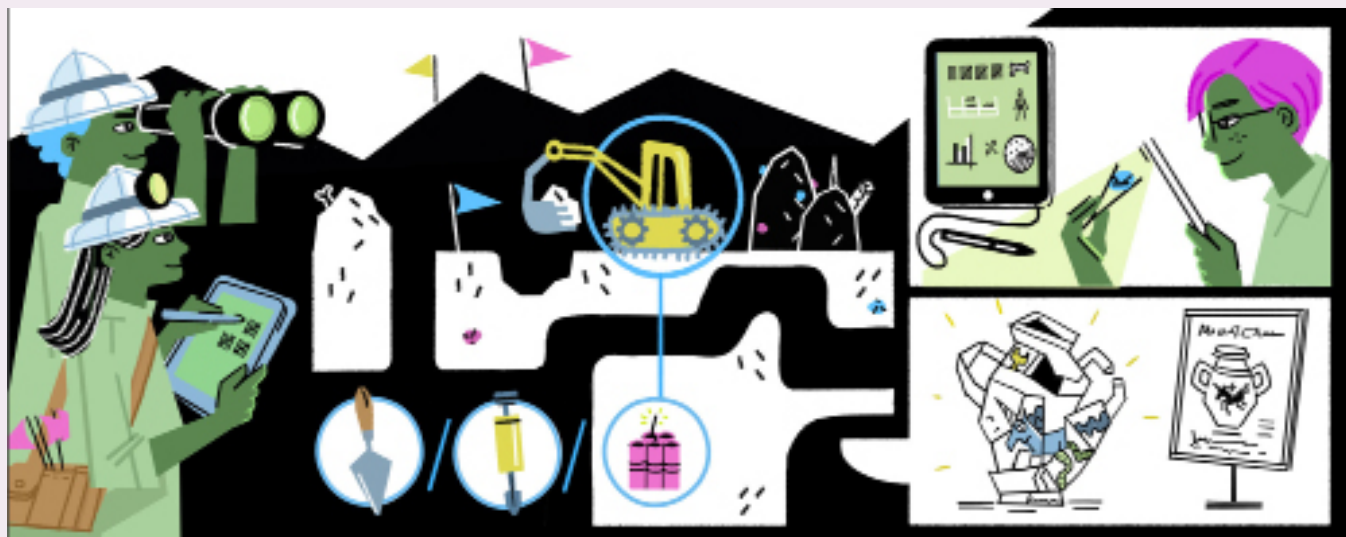
En av elevene våre fikk et tilpasset opplegg der eleven i stedet for å skrive en egen forskningsrapport, dokumenterte prosessen i klassen og lagde en presentasjon om dette. Eleven gjennomførte spørreundersøkelser og intervju med både elever, lærere og forskerkontakt i sitt arbeid.

Fokuset på sannhet i arbeidet med prosjektet:

Vi bestemte oss på lærerseminaret for at vi ville ha et tema for prosjektet, og det ble sannhet. Elevene og vi syns det er spennende å reflektere over hva en sannhet er, og hva som ligger bak en sannhet. Dette er relevant med tanke på de utfordringene samfunnet står ovenfor i dag, med falske nyheter, ekkokammer og bruk av retorikk på internett og utydelig kildebruk. Å reflektere over hva som ligger bak en sannhet, vil hjelpe elevene til å bli mer bevisst på, og mer kritisk til hva de blir utsatt for og hva de bruker videre. Elevene viste en større forståelse for hva en sannhet er, etter prosjektet. Dette fikk vi bekreftet i spørreundersøkelsene våre.

Videre lesing og kilder

Holbergprisen i skolens ressurser for lærere.

Illustrasjon: Sissel Ringstad, Farsott AS

Tidsrammer for deltakelsen

Arbeidsperioden varte fra desember til april.

Desember

Tidsramme ca. 8 timer

(3 ordinære timer og én fagdag). Presentasjon av temaet i klassen. En representant for Holbergprisen i skolen kom på besøk for å orientere elevene om prosjektet, og markere oppstarten. Første spørreundersøkelse ble gjennomført. Elevene velger par og vi har en felles idémyldring med elevene. Norsklærer går gjennom en detaljert mal for oppgaven (se vedlegg 2) etter rammer fra Holbergprisen i skolen, og vi har et undervisningsopplegg om metode.

Januar

Tidsramme: ca. 13 timer (8 ordinære timer samt én fagdag).

Første uke etter ferie settes av til Holbergprisen. Elevene leverer inn forslag til ide og problemstilling til forskerkontakten før første besøk. Første besøk av forskerkontakt gjennomføres. Elevene må levere førsteutkast på første del av oppgaven i slutten av januar (teori og metodedel). Elevene gir hverandre medelevvurdering på ideene deres og kommer med forslag til veien videre. Elevene får tilbakemelding fra begge lærerne i prosjektet.

Februar

Tidsramme ca. 13 timer (8 ordinære timer og en fagdag).

Elevene jobber individuelt med oppgavene sine. Utfører forskningen sin, og avslutter perioden med å levere inn andreutkast på oppgaven sin. Forskerkontakt kommer på andre besøksdag etter å ha lest gjennom andreutkastene. Faglærere gir tilbakemelding, og elevene gir hverandre medelevvurdering.

Mars

Tidsramme ca. 13 timer

I midten av mars leverer elevene ferdig produkt. Elevene holder en muntlig presentasjon for klassen om prosjektet sitt. Juryen kårer tre vinnere. De tre vinnerne blir annonsert en uke før frist til innlevering. Siste forskerbesøk blir brukt til å hjelpe kun vinnerkandidatene til å finpusse prosjektoppgavene sine. Elevene får endelig vurdering på prosjektene sine i fag.

April

Innlevering

Spørreundersøkelser

Spørreundersøkelse 1:

Før oppstart

1. Har du jobbet med metode før? Hvis ja, forklar når og hvordan (hvilket fag). Hvis nei, fikk du mer info om dette etter introen til Birger og oss?
2. Hvilket forhold har du, og ønsker du å få til forskning?
3. Hva tenker du kan være fordelene og ulempene ved å jobbe med Holbergprisen?
4. Hvilke forhåpninger har dere til besøkene fra Holbergprisen og forskerkontakten?
5. Hva mener du sannhet er for noe, og hvor viktig mener du at sannhet i denne skriveprosessen?
6. Hvilke etiske utfordringer tror du du kan møte på i dette prosjektet?

Spørreundersøkelse 2:

Etter endt prosjekt

7. Hvordan har det vært å jobbe etter en konkret metode i dette prosjektet, og føler du at du har lært mer om forskningsmetode?
8. Hvilket forhold har du, og ønsker å få til forskning?
9. Hva tenker du kan være fordelene og ulempene ved å jobbe med Holbergprisen?
10. Hvordan har samarbeidet med Holbergprisen og forskerkontakten fungert? Hva var bra og hva kunne vært bedre?
11. Hva mener du sannhet er for noe, og hvor viktig mener du at sannhet i denne skriveprosessen?
12. Hvilke etiske utfordringer møtte du på i løpet av prosjektet og hvordan gikk du frem for å løse dem?
13. Hvordan syns du lærerne har bidratt til prosjektet ditt? Hva fungerte, og hva kunne vært bedre?
14. Føler du har vokst gjennom dette prosjektet?

Vedlegg 2:

Detaljert mal for hva som bør være med:

Dette er et forslag til hvordan disposisjonen for forskningsartikkelen kan se ut:

Kort intro (2 sider)

- **Hva handler forskningsprosjektet om?**

Presenter tematikken du tar for deg først, for eksempel Pride, terror eller psykisk helse: Hva kan du generelt si om tema først, hva er interessant med det og hvorfor du synes temaet er interessant. Deretter begynn å avgrense til forskningsspørsmål. Da må du forsvare og forklare valgene du tar. For eksempel om terrorberedskap: da må du forklare hva terror er, og hvilken definisjon du ønsker å bruke for din oppgave fordi her finnes det flere.

- **Hvorfor er det interessant?**

- **Hva håper dere å lære noe mer om?**

- **Hva er forskningsspørsmålet og hvordan kom dere frem til det?**

Her skal det være en tydelig presentasjon av hva forskningsspørsmålet er. Dere kan gjerne komme med hypotesene deres her for å belyse bakgrunnen for forskningsspørsmålet.

Kort bakgrunn (1-2 sider)

- **Har det blitt gjort forskning på dette før?**

Presenter aktuell forskning og teori. Hvem har forsket på det tidligere, hva gikk forskningen ut på og hvilke resultat hadde den forskningen? Hvordan er dette aktuelt for ditt forskningsspørsmål?

- **Kort bakgrunn for det dere skal forske på (hva, hvor, når, hvem osv):**

Presentasjon av deres forskning. Hvem er informanter? Hvor har dere gjennomført forskningen? Når gjennomførte dere forskningen? Hva handler forskningen deres om?

Kort om metodevalg (1-2 sider)

- **Hvordan valgte dere forskningsmetode?**

- **Hva vurderer dere forskningsetikken i prosjektet?**

- **Hvordan og hvorfor går dere frem som dere gjør?**

Her må du gjøre rede for hvilken metode du har valgt, hva metoden går ut på, hvordan du gjennomfører metoden, hva som er fordeler og ulemper med metoden du har valgt, og hvorfor du valgt denne metode. Her bør du også vise kritisk refleksjon omkring metodevalget og om det var det beste valget for deg. Det kan være aktuelt å trekke inn teori om metode. Det ligger forslag til teori i heftet fra Holbergprisen. Her bør dere også komme med en forklaring for hvilke spørsmål du valgte å stille, og hvorfor. Hvordan jobbet du med å finne gode spørsmål for eksempel?

Refleksjoner fra datainnsamlingen (to store utfordringer) (1 side)

- **Hva gikk etter planen, og hva gikk ikke etter planen?**

Her må du diskutere datainnsamlingen. Hva fant du ut fungerte med for eksempel spørreundersøkelsen eller intervjuet? Hva fungerte ikke? Hvorfor? Hva lærte du underveis? Måtte du gjøre noen endringer/justeringer? Ble det noen feilkilder? Fikk du nok datamaterialet? Var det vanskelig å hente inn nok datamaterialet?

Refleksjoner fra analysen av datamaterialet (5 sider)

- **Kvantitativ og kvalitativ oversikt over datamaterialet?**

Hvordan skal du presentere datamaterialet ditt? Hva er den beste måten å fremstille det på, og hvorfor? Begrunn valgene dine hele tiden. Det er det som er viktig. Begrunnelsen skal være grundig og basert på teori og refleksjoner.

- **Gjennomgang av relevante funn.**

Her skal du presentere funnene dine. Skal du for eksempel presentere statistikk? Eller skal du gjøre rede for hva de ulike informantene sa i intervjuene? Hvordan skal du gjøre dette på best mulig måte slik at det er oversiktlig og greit for leseren? Her er det også viktig å være nøytral. Refleksjonen rundt resultatene kommer etterpå. Gjennomgangen skal være nøytral, objektiv og ikke-tolkende. Det er viktig å ha en tydelig struktur/et tydelig system og holde seg til det hele veien.

- **Hva er fremtredende, viktig eller interessant?**

Hva er ditt viktigste funn? Hva var mest interessant med resultatene dine? Hva er dine hovedfunn? Fikk du bekreftet eller avkreftet hovedhypotesen(e) dine?

Refleksjoner om hvordan analysen belyser forskningsspørsmålet (3 sider)

Her skal du reflektere og drøfte forskningsspørsmålet ditt, og om du fikk svar på det gjennom datamaterialet ditt. Her skal du gå nærmere inn på resultatene fra datamaterialet. Du skal koble det opp mot de ulike hypotesene dine. Her er det også aktuelt å trekke inn teori for å forklare resultatene dine, for eksempel teori om sosial kontroll, stempelingsteorien, teori om terror osv. Du skal altså koble sammen de tidligere delene av oppgaven din og sette dem i sammenheng og forklare hvorfor de hører sammen.

Refleksjoner om hvordan forskningsprosjektet har gått (1 side)

- **Hva kunne dere gjort annerledes?**
- **Hvor kunne dere tatt forskningen videre?**

Her er en del der du skal være selvkritisk. Hva skulle du gjort annerledes gjennom hele prosessen? Det gjelder også valg av metode, teori, arbeidsmetode, hvordan du la opp arbeidet og hvordan du jobbet med prosjektet. Hvordan håndterte du perioder med lite motivasjon for eksempel? Hva kan du trekke som konklusjon av oppgaven din? Hva går an å gå videre på her?

Tillegg (teller ikke)

- **Litteraturliste, Spørreskjema, Kodebok o.l.**

Dere kan også bare oppgi en lenke til denne, om dere for eksempel har den i Google Docs eller et annet skylagret format.